Vervolg van bladzijde 7

pjutten. Hja liken neat net bang. Steds bern as hja wiene. Allinich forstiene hja alles net dat het folk yn ’e train tsjin harn sei…
Hja praten nammentlik Dútsk en yn ‘e train waard d’r fan alles praeten. Gjin heechdútsk, alteast! Meastal! Hja hiene d’r ek gjin lest fan, hwent “Vater und Mutter” wierne by harn. Dêr er nei jierren sokke bernskes as hja no wierne, sûnder heit en mem, yn beesteweinen set wurde soene, dat lei yn ’t forburgene. Mar dat het lytse famke, letter har libben yn ’e weagskael stelle soe, om lytse bern, die ’t troch de Mof fordylige wurde soene, to rêdden, dat wist it lytse ding doe noch net.
Lokkich, dat der folle dingen forburgen bliuwe meije foar de minske oant de tiid, dy’t it Hy nedich fynt, sadat men der as de tiid der is ek wit fan dwaen. Sadat men net sit te kwynen eins mar det m’n wekker is en wurd. De tiid doe ’t leare. Mar, hwet net wit, hwet net deart. De kaiser hie sels ek fan syn bern, yn der krieg, hy koe syn wille ek wol op…
En ek syn frou hie wol like folle soargen as de Dútske memmen en heiten. Meast jonge minsken dy’t it lan berove moasten sûnder dat hja it woenen. En de minsken út de oerwonnene lanen koene dan wol yn harren fabryken arbeidzje. Dat folk, wird dochs as fé dreuwn, dêr hwa’t de oerwinner harren hawwe wol. Hwent eins, op inkelden nei, de krupers, field de minske him frij! As wol de fijan noch sa graach hearskje…
Mar yn ’14–’18 hie Dútsklân nog oars net as gôede omtinkens oer Nederlân en syn bewenners. Letter soe ’t, er oars kreakje… No, net. Doe hong er ek in goedsmoedske ban, yn ’14–’18.
Dat soe yn ’40–’45, gâns foroarje… De skiednis gie fierder, de jierren ek. De oarlochsmoloch draaide. Yn Frankryk wie ’t de Gaulle, dy’t oer syn folk weitse en wer ‘t er tsjin Hitler sei…: ik bin Frankryk, der foelen slachtoffers… Krijgsgefangen, jonge manlju yn stjonkende labarets en under de lus! Wer hja jonge manlju út Nederlân en harren maeten mei besmetten, foellen deaden. Jonges dy’t it stjerden, fan heimwee en fan honger, siik waarden en troch útputting het libben lieten. Jonge manlju dy’t mei lead yn ’t skoun fuort giene fan thús. En dêr, oer de grinzen, yn rampspoedich ein founen. Mei, as sûnder leauwwe…!!

Uitleg:

Agneske en Willy zitten in de trein nog onbezorgd te zijn, terwijl de volwassenen al voelen dat er iets dreigends speelt.

Een vooruitblik op de 2e werldoorlog hoe Agneske (later Ank) over de latere oorlogsjaren. Ze zou zelf, met gevaar voor eigen leven mensen uit de handen van de Duitsers houden.

Daarna volgt een terugblik op de oorlogen van de twintigste eeuw: eerst de Eerste Wereldoorlog, waarin Duitsland nog niet vijandig tegenover Nederland stond, en daarna de Tweede Wereldoorlog, waarin alles veranderde: deportaties, dwangarbeid, gevangenschap en honger. Veel jonge mannen die omkwamen.

2 pjutten (sims op). Hja liken neat net bang. Stêds bern as hja wierne. Allinnich
forstiene hja alles net det het folk yn e train, tsjin harn sei... Hja
praeten nammentlik Dûtsk en yn e train waerde d'r fen alles praeten.
Gjin hegdûtsk, alteast! Meastal (Plat-Dûtsk) Hja hiene d'r ek gjin lêst fen, hwent
„Vater und „Mutti" wierne by harn. Dêt er mei jirren, sokke berntsjes
as hja no wierne, sûnder heit en mem, yn beesteweinen set,
wirde soene, dêt lei yn 't forburgene. Mar, dêt het lyts fanke letter,
har libben, yn e weagskael sette scoe, om lytse bern, die 't troch de Mof,
fordylige wurde scoene, to rêdden, det wist 't lyts ding doe lokkich
ek net! Lokkich, dêt er folle dingen forburchen bliuwe meije for
de minske oant de Tiid, die 't Hy noadig fynt, sadet men
dan (as de tiid der is) wit, fen dwaen. Sadêt m'n net slift to kuynen eins.
Mar, hwet net wit, hwet net deart. De Kaiser hie sels ek, fen
syn bêrn, yn „der Krieg", hy koe syn wille ek wol op...
En ek syn frou, hie wol like folle soargen as de dûtse
memmen en heiten. Meast jonge minsken die 't lân (be)rôve moasten
sûnder det hja 't woenen. En de minsken ût e oerwonnene lânen,
koene den wol yn harn fabryken arbeidzje (yn Dûtske fan) Det folk wird dochs
as fé dreaun, dêr hwa 't de „oerwinner" harn hawwe wol.
Hwent eins, op inkelden nei, de „krûpers", field de minske him,
frei! As, wol de fyân noch sa graag hearskje.....
Mar, yn 14-18 hie Dûtslân nog oars net as gôede omtinkens,
oer Nederlân en syn biwenners... Letter, scoe 't, er oars kreakje
No, net. Doe hong er ek in gôedsmôedske bân, yn 14-18. Det scoe
yn 40-45, gâns foroarje... De skiednis gie fjirder, de jirren ek. De
oarlochsmoloch, draeide. Yn Frankryk wer 't de Gaulle
oer syn folk weitse en wer 't er tsjin Hitler sei: „ik bin Frankryk",
dêr foelen slachtoffers... Kryssgefangen jonge mânlue yn stjonken
de labarets en ûnder de Cas!! Wer 't hja jonge manlue ût
Nederlân en harn maelen mei besmetten, foelen deaden. Jonges
die 't stjerden fen heimwee en fen hûnger, sûk waerden, en troch
ûtputting, het libben lieten. Jonge mânlue die 't mei lead yn
e skôum part gine fen thûs. En dêr, oer de grinzen, 'n rompslûch (spoedich)
ein founen... Mei, as sûnder leauwe...!